

Ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als monument van het graf en het grafteken Deschuyffeeler in Wemmel

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Gelet op het advies van het college van burgemeester en schepenen van Wemmel, gegeven op 28 november 2018, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op het advies van de departementen of agentschappen van de Vlaamse overheid, bevoegd voor ruimtelijke ordening, woonbeleid en onroerend erfgoed, leefmilieu, natuur en energie, mobiliteit en openbare werken, landbouw en visserij, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op het advies van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, gegeven op 17 januari 2019, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Overwegende dat het waarderend onderzoek, waarvan de resultaten zijn opgenomen in het beschermingsdossier, de erfgoedwaarde van het graf en grafteken Deschuyffeeler aantoont;

Overwegende dat het graf en het grafteken Deschuyffeeler als monument historische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Uniek grafteken opgericht in 1960 voor de in 1959 jong gestorven en ter plaatse begraven Jozef Deschuyffeeler. Hij was een boegbeeld van de sociale Vlaamse christelijke zuil tijdens het interbellum tot de jaren 1950. Jozef Deschuyffeeler was zijn hele leven rechterhand van Jozef Cardijn in de Christelijke arbeidersbeweging. Tevens trok hij expliciet de Vlaamse kaart als lid van het IJzerbedevaartcomité en voorzitter van de Vlaamse vleugel van de christendemocratie.

Het unieke grafteken werd als eerbetoon geschonken door arbeiders en katholieke instellingen en verwijst naar de levensfilosofie van Jef Deschuyffeeler waarin het zaaien en oogsten vanuit de katholieke arbeidersleer centraal stond. Om diezelfde reden werd ook de wervende epigrafie aangebracht;

Overwegende dat het graf en het grafteken Deschuyffeeler als monument architecturale waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Representatief voorbeeld van een modernistisch grafteken in gefrijnde blauwe hardsteen. Het materiaalgebruik getuigt van de eeuwenoude traditie om blauwe hardsteen voor graftekens te gebruiken. De vormgeving van het grafteken met een stèle, een zerk met getrapte vormgeving zonder in steen gesculpteerde decoratie en zorgvuldig gefrijnde en gebouchardeerde afwerking is representatief voor de versobering doch kwalitatieve afwerking die de graftekens kenmerkt in de tweede helft van de 20ste eeuw;

Overwegende dat het graf en het grafteken Deschuyffeeler als monument artistieke waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Het grafteken is het enige funeraire werk binnen het oeuvre van de kunstenaar Oscar De Clerck, één van de meest toonaangevende beeldhouwers uit de twintigste eeuw in Vlaanderen. De samenwerking tussen Oscar De Clerck en de grafmaker Julien Menten die later ook het grafteken van Oscar De Clerck in Zaventem maakte, zorgt voor een uniek ensemble.

De bronzen engel met de korenschoof in de hand en het kruis omgeven door een korenaar verwijzen naar het leven en gedachtengoed van Jef Deschuyffeleer terwijl de vormgeving representatief is voor de naoorlogse stijl van Oscar De Clerck. Het grafteken met de grafsculptuur is een uniek en kwalitatief uitgevoerd kunstwerk dat gerealiseerd werd in een periode waarvan algemeen wordt aangenomen dat het een periode van verval voor de grafsculptuur is;

Overwegende dat het graf en het grafteken Deschuyffeleer als monument volkskundige waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Uitzonderlijk laat voorbeeld van een grafteken dat geschonken werd door vrienden, kennissen en sympathisanten. Het is een late getuige van de gewoonte die in de 19de eeuw ontstond om graftekens te schenken voor maatschappelijk gewaardeerde burgers met onder andere artistieke, sociale of historische verdienste.

De plaats waar Jef Deschuyffeleer werd bijgezet, in de cirkel rond de calvarie van Wommel, een bijzonder gegeerde en prestigieuze plek, getuigt van het belang dat de gemeente aan Jef Deschuyffeleer toebedeelde in 1959,

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen voorlopig beschermd als monument:

Het graf en het grafteken Deschuyffeleer, grafperceel blok F – graf 522A, G. Van Campenhoutstraat zonder nummer in Wommel; bekend ten kadaster: Wommel, 1ste afdeling, sectie A, perceelnummer 489D (deel).

De voorlopig beschermde onroerende goederen zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de voorlopig beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2. Het monument heeft de volgende erfgoedwaarden:

- 1° historische waarde;
- 2° architecturale waarde;
- 3° artistieke waarde;
- 4° volkskundige waarde.

De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument zijn:

Het graf voor Jozef Deschuyffeler met erboven een modernistisch hardstenen grafteken bestaande uit een gefrijnde zerk met deels gebouchardeerde stèle. Het graf wordt afgedekt met een rechthoekige grondplaat waarop een getrapte, naar achter toe versmallende zerk is geplaatst. Op de zerk het opschrift in opgelegde metalen letters: JOZEF/ DESCHUYFFELEER/ 1913 – 1959/ GABY DELVOYE/ 1920-2000. Achter de zerk staat een stèle bestaande uit een gepikte centrale plaat tussen twee flankerende stijlen. Op de gebouchardeerde plaat hangt een bronzen afbeelding van een zegevierende engel met in de hand een bussel korenaren. De bronzen sculptuur is voorzien van een bronzen naamplaatje OSCAR DE CLERCK. Onder de engel staat een metalen Latijns kruis met een korenaar en ernaast de tekst WEEST WERKERS/ VAN HET WOORD/ GEEN HOORDERS ALLEEN/ (JAKOBUS .1.).

Art. 3. Voor het beschermd monument gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° behoud van het ondergrondse graf en het grafteken met al zijn erfgoedelementen en erfgoedkenmerken;
- 2° behoud van de menselijke resten van Jozef Deschuyffeleer en zijn echtgenote Gaby Delvoye in het graf;
- 3° voor zover er nog plaats is in het graf kan die verder gebruikt worden voor bijzettingen.

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermd monument zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Art. 5. Voor de volgende handelingen aan het beschermd monument moet een toelating worden aangevraagd:

- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 2° het verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van constructieve elementen;
- 3° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- 4° het uitvoeren van de volgende werken aan het grafteken:
  - a) het verwijderen van voegen en het hervoegen;
  - b) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van de kleur, textuur of samenstelling van de afwerkingslagen;
  - c) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van aard- en nagelvaste elementen, smeedijzer en beeldhouwwerk, inclusief nieuwe toevoegingen;
  - d) het aanbrengen, vervangen of wijzigen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden;
- 5° het uitvoeren van de volgende omgevingswerken:
  - a) het plaatsen of wijzigen van bovengrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
  - b) het plaatsen of wijzigen van afsluitingen.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, voor de uitvoering van regulier onderhoud, noch voor nieuwe bijzettingen voor zover dit mogelijk is zonder werken aan het grafteken.

Brussel, **15 MEI 2019**

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS